

POLITICA PENTRU ARHITECTURĂ A ROMÂNIEI

ARGUMENT – CAZUL ROMÂNIEI

În cazul României, formularea și impunerea unei politici a arhitecturii ca parteneriat eficace între corpul profesional, administrație publică și comunități presupune un demers dezvoltat simultan pe două direcții:

1. Prima direcție este dată de acțiunea pozitivă, afirmativă și anticipativă, în spiritul și prin metodele și cu instrumentele propuse de politicile în arhitectură din Europa, de direcțiile strategice ale dezvoltării în cadru european.

2. A doua direcție este analitică/introspectivă, critică și militantă, legată de starea reală a arhitecturii în România și presupune corectarea și controlul unor procese, tendințe și conjuncturi negative, de lungă durată sau de formație recentă, precum:

- *procese politice de decizie în tranziție, cu un sistem de guvernare (centrală și locală) care funcționează sincopat, expus intereselor unor puternice grupuri de presiune*
- *lipsa exercițiului în promovarea interesului public și a solidarității în jurul interesului public, corupție, exercițiul cultural sărac în instituțiile publice, inclusiv în cele cu funcție culturală*
- *difuzia problematicii dezvoltării spațiale între departamente diferite ale deciziei (lucrări publice, cultură, turism, dezvoltare regională), dificultatea relației între departamentele sistemului executiv*
- *legislație greoaie, asociată cu practica generalizată a derogării*
- *economie dezvoltată nesustenabil, cu venituri din cele mai mici pe cap de locuitor din Europa*
- *starea de fragmentare și degradarea avansată a fondului existent și lipsa unei atitudini pozitive față de re folosirea flexibilă și eficace a arhitecturii existente, inclusiv a celei industriale*
- *o viziune îmbătrânită și limitativă asupra componentei patrimoniului construit și a căilor de protejare a acestuia*
- *întârziere în redactarea unor curriculăe academice de formare profesională care să apeleze la ideile dezvoltării integrate, la conceptele de proiectare spațială, calitate a spațiului, integrarea aspectelor culturale și ecologice în proiectarea de obiect sau de restaurare-regenerare*
- *starea profesiei de arhitect și fragmentarea ei excesivă în specializări separate.*

Având în vedere cele de mai sus și în continuarea Declarației de la Cluj din 2008 și Declarației de la Brașov din 2009, Ordinul Arhitecților din România propune:

Politica pentru arhitectură a României:

Cultura mediului construit și calitatea vieții pentru 2010 - 2015

GUVERNUL ROMÂNIEI

Al cărui obiectiv este îmbunătățirea calității vieții cetățenilor țării,

CU REFERIRE LA:

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI, articolele 31, 32, 34, 35 și 135

(legi naționale, directive CE, tratate internaționale, *Carta de la Leipzig pentru orașe europene durabile*, precum și documente validate de Consiliul național al Ordinului Arhitecților din România – Declarația de la Cluj, *SOS Dezvoltarea urbană românească – măsuri pentru o altă calitate a vieții și a spațiului - 2008*, Declarația de la Brașov pentru o politică a arhitecturii în România – 2009)

CONȘTIENȚI DE FAPTUL CĂ:

- spațiul României este creat în comun de arhitectură, peisaj cultural și părți de natură din mediul urban și rural;

ORDINUL ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

- calitatea mediului urban din orașe și regiuni rurale este determinată în special de calitatea arhitecturii acestora, inclusiv a urbanismului;
- calitatea arhitecturii, inclusiv a urbanismului și a prezervării peisajere, este indicatorul fundamental și imediat detectabil (vizibil) al progresului culturii și civilizației țării noastre;
- calitatea arhitecturii influențează semnificativ și continuu atitudinea și conduita fiecărui cetățean, precum și a întregii societăți, în toate domeniile activității umane, îndeosebi în cel social și economic;
- arhitectura reprezintă un element primordial de construcție a identității culturale a națiunii noastre, iar felul în care cunoaștem, utilizăm și interpretăm spațiul construit dă seamă de însuși modul în care ne privim ca societate;
- calitatea arhitecturii implică fundamental modul în care comunitatea mondială percepe statul nostru și, prin aceasta, determină în mod direct condițiile acestuia de afirmare economică și socială, în condițiile globalizării mondiale;
- calitatea arhitecturii este un instrument semnificativ pentru crearea condițiilor unei dezvoltări durabile, economicoase și armonioase a așezărilor, în respectul calității mediului înconjurător și influențând peisajul și condițiile naturale;
- calitatea arhitecturii demonstrează potențialul creator al cetățenilor și creează o moștenire etică și estetică unică de la generația prezentă către generațiile viitoare;
- arhitectura este o componentă a edificării mediului construit, activitate generatoare de plus-valoare și profit economic, social, cultural și de mediu;
- creația arhitecturală este, în același timp, o activitate intelectuală, economică, culturală, artistică și tehnică ce implică toate domeniile sociale;
- creația arhitecturală sistematică este un serviciu profesional adus deopotrivă consumatorului și societății, cu caracter îndeosebi economic, social și cultural;
- condiții bine stabilite pentru creația arhitecturală influențează pozitiv (calitatea) parametrii sociali, economici, culturali, estetici și de mediu ai dezvoltării și, ulterior, economia și sectorul terțiar al serviciilor, în ansamblu;

SE ANGAJEAZĂ

Să genereze arhitectură, urbanism și cultură a mediului construit de calitate în zonele urbane și rurale

RESPECTÂND URMĂTOARELE PRINCIPII:

I. Dezvoltare durabilă de calitate prin:

- inițiativa și responsabilitatea Guvernului cu rol generator a unor proiecte model;
- achiziția contractelor în domeniul proiectării de arhitectură și urbanism aplicând proceduri pe bază de calitate;
- generarea arhitecturii de valoare, atât la scara vieții cotidiene, cât și la nivel de ansamblu, cu o atenție deosebită pentru spațiul public;
- asigurarea condițiilor pentru o locuire de calitate, în cadrul unor comunități sustenabile;
- arhitectură de calitate, ce trebuie să integreze soluții ecologice și eficiente energetic, precum și mentenanța corespunzătoare a clădirilor.

II. Valorificarea patrimoniului construit și a peisajului cultural și natural prin:

- asumarea de către Statul român a rolului de custode al moștenirii arhitecturale, de la cele mai timpurii așezări până la realizările valoroase ale timpurilor recente;
- conservarea, restaurarea și reabilitarea atentă și responsabilă a patrimoniului construit;
- folosirea patrimoniului construit ca resursă activă (best use of resources);
- integrarea între vechi și nou;
- integrarea între mediul construit și cel natural.

III. Educație și promovare a culturii arhitecturii în societate prin:

- formarea culturii generale în favoarea arhitecturii la toate nivelurile de educație;
- formarea unor profesioniști de valoare în domeniul arhitecturii și urbanismului;
- stimularea cercetării, creativității, experimentului și inovației în învățământul de arhitectură și urbanism;
- promovarea arhitecturii de valoare prin cunoștințe, competențe și diseminare.

INTEGRÂND:

Contribuțiile tuturor actorilor urbani - cetățeni, media, organizații, profesioniști (arhitecți, urbaniști, peisagiști etc.), manageri, constructori, investitori, administrație publică, justiție, politicieni, guvern, parlament și președinte

PRIN URMĂTOARELE ACȚIUNI:

1. Modificarea legislației privind achizițiile publice de proiectare în arhitectură și urbanism în favoarea selecției pe baza criteriilor de calitate.
2. Modificarea legii de exercitare a profesiei de arhitect în sensul creșterii responsabilității profesionale, a conduitei etice și a caracterului necomercial al serviciilor de proiectare în acord cu politica liberală a profesiei de arhitect.
3. Promovarea standardelor de calitate în producerea arhitecturii pentru a servi necesitățile consumatorului și ale societății.
4. Adaptarea legislației la normele europene de edificare ecologică.
5. Inventarierea exemplelor de bună practică din domeniul proiectelor publice.
6. Sprijinirea constituirii eticii mediului natural și construit și a doctrinei și practicii dreptului urban în România.
7. Generarea de proiecte-model, și aplicarea proiectului urban pentru dezvoltarea localităților.
8. Adaptarea proiectelor destinate locuirii la cerințele actuale, precum cele ale mobilității, sărăciei extreme, reglementări privind gestiunea proprietății colective, locuirea socială etc.
9. Actualizarea la standarde europene a cerințelor pentru materiale și tehnici de construire.
10. Dezvoltarea de metode de calcul al costurilor mediului construit pe toată durata de existență.
11. Evidența la zi, completarea listelor și publicarea bazelor de date ale monumentelor și siturilor istorice, zonelor protejate și peisajului cultural, inclusiv a monumentelor de arhitectură modernă și contemporană.
12. Pregătirea unui regim de protecție unitar a mediului natural și construit în vederea consolidării peisajelor culturale.
13. Promovarea reconversiilor funcționale în cazul clădirilor protejate, inclusiv a siturilor industriale abandonate care au valoare istorică.
14. Politici fiscale de stimulare și de subvenționare a regenerării patrimoniului construit și urbanistic.
15. Introducerea elementelor de limbaj formal-spațial și de istorie a arhitecturii în programele de învățământ preșcolar și școlar.
16. Sprijinirea programelor de învățământ ale universităților de profil, ca resursă pentru realizarea politicilor în arhitectură și urbanism.
17. Sprijinirea sistemului de stagiu și a pregătirii continue a arhitecților, urbaniștilor și peisagiștilor, în cooperare cu universitățile și organizațiile profesionale.
18. Realizarea de ghiduri și publicații având ca subiecte politicile și calitatea în arhitectură și urbanism.
19. Reprezentarea echilibrată pe întreg teritoriul României a funcției arhitectului șef de municipiu, oraș, județ și întărirea rolului său de promotor și garant al calității actului de arhitectură și urbanism.

ORDINUL ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

20. Înființarea instituției Arhitectului-șef al Guvernului, a unui Consiliu al Consilierilor Guvernamentali și a unui Birou Guvernamental pentru Politici în Arhitectură, cu rol de consiliere și coordonare a politicii pentru arhitectură, de promovare a practicii culturale, de atribuire a contractelor, de stimulare a educației etc.
21. Asumarea de către Guvern, în colaborare cu organizațiile profesionale, cu autoritățile administrației publice locale, cu alte organisme interesate, a înființării Centrului pentru cultură urbană, rurală și peisaj cultural.

Transpunerea practică a POLITICII PENTRU ARHITECTURĂ A ROMÂNIEI este posibilă numai prin alocarea, de către Guvern, a unui buget anual cu această destinație.

ANEXE

Anexa 1- Prevederi din Constituția României, care sunt conexe transpunerii practice a Politicii pentru Arhitectură a României:

- art.31 – dreptul la informația de interes public nu poate fi îngrădit
- art. 32 – dreptul la cultură este garantat, iar statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane
- art. 34 – dreptul la ocrotirea sănătății, inclusiv
- art. 35 – dreptul la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic
- art. 135 – dezvoltarea economică înseamnă asigurarea de către stat a exploatarea resurselor naturale în concordanță cu interesul național, refacerea mediului înconjurător și menținerea echilibrului ecologic, aplicarea unor politici de dezvoltarea regională în concordanță cu obiectivele Uniunii Europene

Anexa 2 - POLITICILE PENTRU ARHITECTURĂ ÎN EUROPA

După datele EFAP, European Forum for Architectural Policies (Forumul European pentru Politici de Arhitectură, care este o rețea de experți în domeniul politicilor arhitecturale din Europa <http://www.efap-fepa.eu/>), în aproape toate țările continentului, membre UE sau aparținând SEE, precum și în unele state aspirante (Turcia și Croația) există politici pentru arhitectură asumate de guvernele lor.

Asumate de guvernele statelor europene, există politici în domeniul arhitecturii la nivel național în Norvegia, Finlanda (politici naționale, plus un document special pentru zona metropolitană Helsinki), Olanda, Irlanda, Lituania, Croația, Marea Britanie (un document RIBA), Danemarca, Turcia, Austria. Există, de asemenea, inițiative regionale sau europene (*Carta de la Leipzig*), declarații de principii (Declarația de la Ljubliana-Slovenia), grupuri de lucru, (Cehia – Grupul de lucru pentru Dezvoltarea Urbană) „position papers” (Malta) sau conferințe (Portugalia, Germania, Franța, mai ales în legătura cu *Carta de la Leipzig*).

Documente oficiale ale Consiliului UE, Comisiei Europene și Consiliului Arhitecților din Europa (ACE) conțin documente comunitare, recomandări și studii privind politicile pentru arhitectură referitoare la:

- Contribuția culturii și asocierea culturii arhitecturale la dezvoltarea integrată a spațiului, la afirmarea identității regiunilor, comunităților, așezărilor rurale și orașelor
- Cultura spațiului construit (Baukultur, Building Culture – Carta de la Leipzig)
- Calitatea mediului construit, locuire și politici regionale
- Coeziunea teritorială: mediu ambiant, ecologie, calitatea vieții

ORDINUL ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

- Dezvoltarea durabilă; strategii de dezvoltare durabilă; orașe durabile
- Regenerarea urbană și modificările climatice.

Câteva direcții comune se desprind din analiza documentelor naționale ale statelor din Europa despre politicile în arhitectură, astfel:

1. Categorii, termeni și problematică

- planificare spațială integrată, stimularea calității spațiale
- calitatea spațială a clădirilor, satelor, orașelor și peisajelor
- politici de dezvoltare durabilă cu contribuția cheie a culturii
- conservarea, utilizarea și funcționalizarea extensivă a fondului construit existent; trecerea de la preocuparea tradițională pentru clădirea monument („object oriented”) în domeniul conservării moștenirii construite la demersuri bazate pe conservarea prin dezvoltare
- legătura indisolubilă dintre proiectarea de arhitectură și proiectarea spațială; actul arhitectural ca un continuum - de la obiect la amenajarea spațială integrată; actul arhitectural ca purtătorul cel mai vizibil al identității istorice, culturale și comunitare
- Coeziunea spațială și teritorială

2. Orizontul de timp

- Politicile arhitecturale sunt formulate pentru perioade determinate, de întindere medie (între patru și zece ani)

3. „De-departamentalizarea” cercetării, formării profesionale, argumentării și deciziei cu privire la politicile arhitecturale de dezvoltare, investiții, cercetare, normare, avizare și atribuire a proiectelor pe criterii eficiente, raționale și valabile sub raport cultural; rolul participării tuturor „acționarilor sociali” la politicile de planificare spațială integrată.